

Memo Evaluatie Heerenveen Ondernemers Fonds 2019

Status: concept **versie 21-10-2019**

Aanleiding

In 2015 is het Heerenveen Ondernemers Fonds gestart. Na de evaluatie in 2017 is door de gemeenteraad besloten om de OZB-opslag en het fonds te continueren. Het doel van het fonds is dat de trekkingsgerechtigden de middelen inzetten ter versterking van het ondernemers- en vestigingsklimaat. De conclusie uit de evaluatie 2017 was destijds, dat dit doel is behaald en dat het ondernemersfonds budget genereert voor ondernemersinitiatieven die voorheen geen of onvoldoende bekostiging konden vinden. Uit de evaluatie in 2017 bleek dat alle trekkingsgerechtigden positief zijn over het fonds en de voortzetting daarvan.

Bij de behandeling van de eerste evaluatie in 2017 heeft de gemeenteraad verzocht om in 2019 weer stil te staan bij de rol en het functioneren van het fonds. De gemeenteraad wil betrokken blijven om de OZB-opslag te kunnen wegen. Enerzijds wil de raad inzicht in de inkomsten, uitgaven en saldo's medio/eind 2019. Anderzijds wil de raad inzicht in deelname, betrokkenheid en participatie bij het HOF en de trekkingsgerechtigden. Met deze memo geven we antwoord op de vragen die in 2017 zijn gesteld door de gemeenteraad.

Aanpak evaluatie

Het HOF en de gemeente hebben gezamenlijk de evaluatie uitgevoerd. Centraal staat de inhoud en werking van het HOF. In deze evaluatie komen de antwoorden terug op de vragen, die mede voortkomen uit het raadsbesluit om het HOF te continueren (2017, zie bijlage 1).

Vragen die we willen beantwoorden en/of aandachtspunten voor de evaluatie zijn:

1. Inzicht in inkomsten, uitgaven en saldo's medio/einde 2019;
2. Inzicht in deelname, betrokkenheid en participatie bij het HOF en de trekkingsgerechtigden.

Om inzicht te krijgen in de inkomsten, uitgaven en saldo's heeft het HOF informatie aangeleverd.

Om inzicht te krijgen in deelname en betrokkenheid bij het Heerenveen Ondernemers Fonds (HOF) en de trekkingsgerechtigden is een vragenlijst opgesteld (zie bijlage 2). Deze vragenlijst hebben we gebruikt als leidraad in een gesprek met de verschillende trekkingsgerechtigden. In een aantal gevallen is de informatie schriftelijk aangeleverd. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in deze memo.

Uitkomsten evaluatie

1. Inzicht in inkomsten, uitgaven en saldo's medio/einde 2019

A. *Wat is het jaarlijks budget dat de gemeente aan het HOF heeft gesubsidieerd?*
Onderstaand een overzicht van de jaarlijkse (vastgestelde) subsidies in de afgelopen jaren.

	2017	2018	2019 (voorlopig)
subsidiebedrag	€ 325.000,-	€ 312.000	€ 318.000,-

B. *Benutting budgetten ondernemersverenigingen met korte toelichting.*

De onderstaande ondernemersverenigingen hadden over 2017 en 2018 de volgende trekkingsrechten bij het HOF, uitgedrukt in bedragen en (exclusief de eigen kosten van het HOF en de retributie):

Trekkingsgerechtigde	2017	2018
OKH	€ 176.434	€ 169.473
Onderwijs/Sport/Zorg	€ 39.591	€ 38.606
HOV/KHN	€ 41.064	€ 38.415
VOAN	€ 10.365	€ 11.178
HNI	€ 4.814	€ 4.526
ONMKB	€ 4.446	€ 4.280
Bornego	€ 2.690	€ 2.426
De Streek	€ 2.067	€ 2.181
Haskerdijken/Nieuwebrug	€ 1.104	€ 900
De Knipe	€ 623	€ 682
Totaal	€ 283.198	€ 272.667

Uit dit overzicht blijkt dat de trekkingsrechten nagenoeg niet zijn gewijzigd ten opzichte van de voorgaande jaren. Dat is logisch omdat het gaat om de WOZ waarden. Nieuwbouw van niet woningen vindt vooral plaats op de bedrijventerreinen. Het is de verwachting dat het percentage van de OKH daarom iets toeneemt. Dit geldt ook voor het totale beschikbare budget binnen het ondernemersfonds. NB. De voorlopige gegevens van 2019 vertonen een vergelijkbaar beeld. Vanwege de verlaging van de OZB voor niet woningen wordt voor 2020 een subsidiebedrag van € 306.000 verwacht.

Op de vraag of het budget toereikend is, wordt wisselend gereageerd. Er zijn trekkingsgerechtigden die het beschikbare budget als uitgangspunt nemen en daarmee inhoud gegeven aan activiteiten. OKH geeft aan dat het budget voorlopig voldoende is, maar dat dit mede afhankelijk is van de ambitie van belanghebbenden. In een aantal gevallen bestaat wel de wens tot extra budget, bijvoorbeeld bij de ONMKB specifiek voor het interesseren van niet-leden om zich aan te sluiten bij de vereniging. HOV/KHN geeft

aan dat er, in algemene zin, onvoldoende budget is: meer budget geeft meer ruimte en vrijheid om een professionaliseringsslag te kunnen maken. Niet de ondernemers, maar de gemeente zou hierin volgens de HOV/KHN een grotere financiële bijdrage moeten leveren.

Over de werking van het HOF, de praktische uitvoering, samenwerking bij aanvragen en de verdere afwikkeling van de aangevraagde budgetten is iedereen zeer tevreden!

Ter illustratie onderstaand een overzicht per trekkingsgebied van de activiteiten waarvoor in 2018 HOF-geld is uitgekeerd.

Uitkeringen in 2018		
Trekkingsgebied	Bedrag	Aangevraagd voor
Verenigde Ondernemers Akkrum-Nes (VOAN)	11.178	Watermuziekspektakel, nachtwandeling, uitbreiding watersportseizoen, uitbreiding feestverlichting, Sinterklaasviering, verbetering informatievoorziening
Ondernemersvereniging Bornego	2.426	Netwerkbijeenkomst Gondelvaart, bijdrage feestverlichting Gondelvaart, zomerbarbeque, sponsering Sinterklaasintocht
Heerenveense Ondernemers Vereniging (HOV) en Koninklijke Horeca Nederland (KHN)	38.415	Diverse evenementen waaronder, Herengracht concert, Night of the Koemarkt, Rock- en Rollfeest, Simmerfest, Streetparade / Taptoe, Fryske Dei, Kerstmarkt, 65+ markt, Turfstekerdag en bijdrage 'n Gouden Plak.
Ondernemerskring Heerenveen (OKH)	169.473	Vervanging camerasysteem bedrijventerreinen Heerenveen fase 1 en Heerenveen 'n Gouden Plak
ONMKB	4.280	Organiseren contactmomenten en 50 jarig jubileumfeest ONMKB
HNI Jubbega-Hoornsterzwaag	4.526	Ondernemers avonden, Sinterklaasintocht, aanschaf AED's (dorps initiatief) Openluchtspel Fryslan 2018
Ondernemersvereniging De Knipe	682	De Knyp, Knipe in tou, Knypstermerke, feestavond, Sinterklaasfeest
Stichting Heerenveen Vitaal	38.606	Organisatie Mega Sportdag, Schoolschaatsen, 'n Gouden plak, Feanrun-Bedrijven run, Bijdrage herinrichting Boermaplein Akkrum-Nes, Dance Event Friesland College, Projecten Innovatielab thialf
De Streek		

C. Welke middelen blijven onbenut en waarom?

Uit de aangeleverde informatie van het HOF blijkt, dat de meeste trekkingsgerechtigden hun deel op vragen. Ultimo 2018 hebben twee trekkingsgerechtigden nog recht op een bijdrage uit het Ondernemingsfonds. Dit zijn de OKH voor € 153.956,- en het trekkingsgebied De Streek voor € 2.181,-. De overige trekkingsgerechtigden hebben hun gehele tegoed uit 2018 opgevraagd.

De OKH gebruikt de openstaande gelden voor de uitgaven van beveiliging van de bedrijventerreinen. De uitgaven hiervoor verwacht OKH in het jaar 2019. Naar verwachting zal de OKH in 2019 een groot deel van haar nog openstaande tegoeden opvragen voor dit doel.

Alleen het Gebied De Streek vraagt haar trekkingsrecht niet op (als gevolg van het ontbreken van een gerechtigd samenwerkingsverband) maar dit bedraagt slechts een relatief laag bedrag van € 2.281,-. Dit is 1% van het totale trekkingsrecht.

Voor het gebied Haskerdijken/Nieuwebrug is geen formele trekkingsgerechtigde. Deze trekkingsrechten zijn overgedragen aan de OKH. De OKH zal de gelden zo veel mogelijk gebruiken voor activiteiten in het gebied Haskerdijken/Nieuwebrug. Dezelfde constructie volgt mogelijk te zijner tijd ook voor trekkingsgebied De Streek.

D. Welke middelen gebruikt het HOF voor haar eigen organisatie? En waar wordt dit aan besteed?

Het HOF heeft over 2018 afgerond € 7.900,- aan kosten gemaakt voor de eigen organisatie. De personele inzet is met name bezig met de retributie-aanvragen van de agrarische ondernemers.

E. Hoe loopt de retributie (proces en financieel)?

Het bestuur van het HOF geeft aan dat de retributie goed verloopt. De aanvragen worden door het HOF relatief snel geaccordeerd en terugbetaald. Wel geeft het HOF aan dat dit een administratief bewerkelijk proces is, dat de nodige kosten vergt (o.a. telefoonkosten en administratiekosten).

Uit de opgevraagde informatie blijkt dat ongeveer een derde deel van de eigenaren van een agrarische opstal (potentiële aanvragers) geen gebruik maakt van de retributieregeling. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren (NB. In 2018 lag dit percentage wat lager).

In 2019 is tot op heden ongeveer 60% van de retributie opgevraagd. Met name de relatief lagere retributiebedragen (onder 100 euro) worden minder vaak opgevraagd. Dat betekent dat er budget 'op de plank' blijft liggen.

Het HOF heeft twee keer per jaar contact met het bestuur van LTO over de retributieregeling (proces en inhoud). De samenwerking tussen het HOF en het bestuur

van LTO verloopt goed. LTO is, net als het HOF ook tevreden over het verloop van de retributieregeling.

Niet teruggevraagde retributie is de afgelopen jaren door de LTO besteed aan algemene doeleinden gericht op agrarische ondernemers, bijvoorbeeld het organiseren van een debatavond voor de gemeenteraadsverkiezingen en voor diverse promotie/PR-activiteiten. LTO nodigt bijvoorbeeld schoolklassen vanuit de gemeente, maar ook schoolkinderen uit Amersfoort uit bij boeren in de gemeente om kinderen kennis te laten maken met de boerderij, activiteiten en producten. Verder is LTO op dit moment bezig met het opzetten van een project(voorstel) c.q. het verkennen van de mogelijkheden voor het inzamelen van landbouwplastic/folie. Voorheen werd dit (gezamenlijk) ingezameld en gerecycled. Op dit moment is sprake van afval waarvoor moet worden betaald. Om vervuiling te voorkomen en agrariërs te helpen met afvalverwerking onderzoekt LTO of de bijdrage van het HOF ingezet kan worden om het inzamelen van plastic weer te regelen/organiseren (betreft twee afvalstromen plastic). De gesprekken met Omrin zijn hierover gaande, om te kijken of Omrin hier een rol in kan spelen.

LTO heeft aangegeven dat het huidige budget vanuit het HOF toereikend is. Meer geld, vraagt op dit moment teveel tijd/energie om dingen op te pakken en te organiseren. LTO geeft aan zich te kunnen vinden in behoud van de huidige aanpak en regeling.

Bijlage 3 geeft een uitgebreidere, cijfermatige toelichting op de retributieregeling.

2. Inzicht in deelname, betrokkenheid en participatie bij het HOF en de trekkingsgerechtigden

A. Op welke manier onderhoudt het HOF contacten met haar stakeholders en welke activiteiten onderneemt ze daarvoor?

In formele zin organiseert het HOF 2 tot 3 keer per jaar een bijeenkomst met de leden van de adviesraad, zijnde de vertegenwoordigers van de trekkingsgerechtigde organisaties, waarbij soms ook externe sprekers worden uitgenodigd. Doel is voornamelijk om elkaar te treffen en de stakeholders te (laten) informeren over de activiteiten van een ieder. Ook presenteert het HOF bestuur hierin haar jaarcijfers en geeft zij een toelichting op het verslag.

Daarnaast vindt er 1 tot 2 keer per jaar formeel overleg plaats met de verantwoordelijk wethouder Broekhuizen waarin de activiteiten worden geëvalueerd en het jaarverslag en jaarcijfers toegelicht. Buiten deze "formele" bijeenkomsten om, zijn de bestuursleden van het HOF ook zelf (oud-)ondernemers met een breed netwerk in de regio en sociaal en maatschappelijke betrokken en spreken zij ook vertegenwoordigers van de stakeholders buiten de formele bijeenkomsten van het HOF.

B. Heeft de implementatie van het HOF invloed gehad op het aantal leden van de ondernemersverenigingen en de samenwerking binnen het trekkingsgebied?

Het aantal leden is bij de ondernemersverenigingen niet (significant) veranderd sinds de implementatie van het HOF. Een uitzondering hierop vormt de VOAN. Sinds het HOF een structureler karakter heeft gekregen, heeft de VOAN de contributie verlaagd. Een deel van de HOF-gelden zijn gebruikt om dit verschil in inkomsten te compenseren. Voorheen was het bij VOAN mogelijk voor leden om een deel van de HOF-gelden/OZB toeslag terug te vragen bij de VOAN. Door het invoeren van een algemene contributieverlaging is dit nu niet meer mogelijk. OV Bornego geeft eveneens aan door de HOF-gelden de contributiegelden laag te kunnen houden, wat kleine startende ondernemers niet afschrikt om lid te worden van de ondernemersvereniging; Deze verlaging heeft alleen geen invloed gehad op het aantal leden.

Aan de trekkingsgerechtigden is daarnaast gevraagd hoe de leden bij de initiatieven worden betrokken die vanuit het trekkingsrecht worden gefinancierd. Hoe hierover wordt gecommuniceerd (ook met niet leden) en of de initiatieven ook bijdragen aan meer samenwerking in het betreffende trekkingsgebied.

Actief benaderen, persoonlijke uitnodigingen (meenemen introducé), nieuwsbrieven/dorpskrant, zijn over het algemeen de meest genoemde middelen om leden (en niet-leden) bij initiatieven te betrekken. OKH geeft daarnaast aan leden te betrekken door het oprichten van commissies, het organiseren van bijeenkomsten en in te zetten op brede communicatie. Inzet van OKH is gericht op brede belangenbehartiging, ook onder niet-leden. OKH maakt nieuwe ontwikkelingen zo breed mogelijk kenbaar, gebruik makend van alle soorten media. Tevens worden bij tijd en

wijle enquêtes ontwikkeld die door studenten van het Friesland College bij alle ondernemers in het gebied worden afgenomen.

Vaak worden activiteiten gecombineerd: inhoudelijke (informatie)bijeenkomsten in combinatie met een netwerkdeel. Tegelijkertijd is bij sommige trekkingsgebieden, met name in de kleinere dorpen, sprake van een tweeledige inzet. Enerzijds op activiteiten om het ondernemersklimaat te versterken, anderzijds activiteiten gericht op de Mienskip c.q. het steunen van het verenigingsleven.

De trekkingsgerechtigden zijn, met uitzondering van OV De Knipe en ONMKB, van mening dat de activiteiten bijdragen aan de verbinding en samenwerking, soms ook tussen de verschillende trekkingsgebieden (bijvoorbeeld door het opzetten van een broodfonds voor ondernemers door VOAN, OV Bornego, OV Jirnsum, het organiseren van excursies/netwerkbijeenkomsten met andere verenigingen). OKH geeft aan dat dit moeilijk te beoordelen is, maar dat een deel van de initiatieven, zoals Het Knooppunt en de commissie Circulaire Economie / project piepschuim, nadrukkelijk gericht zijn op meer samenwerking. Een aantal trekkingsgerechtigden geeft aan dat met name de samenwerking tussen ondernemersverenigingen onderling beter zou kunnen.

C. Zijn de oorspronkelijke doelen en ambities van het HOF nog actueel?

Het HOF heeft als voornaamste doel het ondernemers- en vestigingsklimaat te versterken door:

- het beschikbaar stellen van verkregen subsidiegelden;
- en het fungeren als kassier tussen de gemeente en de trekkingsgerechtigden die de financiële middelen vervolgens lokaal inzetten.

Het HOF beoordeelt of de aanvraag volledig is en wijst deze vervolgens toe of (bijv. op onvolledigheid) af.

Er zijn in Nederland diverse voorbeelden van ondernemersfondsen die, behalve een kassiersfunctie, veel breder actief zijn en met de gemeente, namens of met specifieke trekkingsgerechtigden en instanties samenwerken en soms ook participeren in diverse projecten bijvoorbeeld op gebied van regiomarketing, bovenregionale events, gemeentelijk detailhandelsbeleid, centrummanagement, de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en kantoren in de gemeente, infrastructuur, aanleg van glasvezelnetwerk in de gemeente etcetera.

Het bestuur van het HOF heeft in 2018 initiatieven ontplooid om de mogelijkheden daarvan in onze gemeente met de stakeholders nader te verkennen. Het bestuur van het HOF is van mening dat enkel met het vervullen van een kassiersfunctie, de organisatie kan volstaan met een bezetting die bestaat uit drie bestuursleden en een ondersteuner maar dat in dat geval de potentie van een collectief ondernemersfonds als het HOF onvoldoende wordt benut. Daarvoor is echter de bereidheid bij de stakeholders nodig om te innoveren. Het bestuur van het HOF hoopt dat deze evaluatie daartoe voldoende aanleiding geeft (zie bijgevoegde vragenlijst).

D. Wat is het draagvlak voor het ondernemersfonds bij de betrokken stakeholders?

De trekkingsgerechtigden zijn over het algemeen positief over de huidige samenwerking in de Adviesraad en zien geen aanleiding om de werkwijze en inzet van het HOF in de huidige vorm te veranderen. De OKH geeft aan behoefte te hebben en houden aan regelmatig overleg met het bestuur én de overige trekkingsgerechtigden. Ook de samenwerking met overige trekkingsgerechtigden wordt nl. gezocht door de OKH. De zoektocht van het HOF-bestuur naar de juiste rol en ambitie is op elke bijeenkomst een terugkerend thema. Een van de trekkingsgerechtigden geeft aan dat dit onbedoeld leidt tot onrust en frustratie over en weer. De inzet van het HOF zou in principe gericht moeten zijn op de kassiersfunctie (beoordeling initiatieven en uitbetaling van het geld), al dan niet in combinatie met een pro-actieve houding. Bijvoorbeeld door in algemene zin inhoudelijke (netwerk)bijeenkomsten te organiseren, binnen de gestelde kaders, onder alle trekkingsgerechtigden in de regio, gericht op verbinding en de verbetering van de onderlinge samenwerking tussen ondernemersverenigingen. Het HOF bestuur als medeorganisator van jaarlijkse bijeenkomsten van gemeenten, trekkingsgerechtigden en andere organisaties over de stand van de economie en onderlinge samenwerking wordt bijvoorbeeld door het OKH toegejuicht. Het HOF wordt daarentegen niet gezien als een belangenbehartiger. Het HOF-bestuur zou zich, ook naar de toekomst toe, niet moeten richten op de inhoud van initiatieven en de bestedingen vanuit het HOF. Dit is iets waar de trekkingsgerechtigden zelf de beslissingen over (willen blijven) nemen. Wel wordt de suggestie gedaan dat het HOF meer in zou kunnen zetten op (maatwerk) ondersteuning en/of een adviserende rol bij activiteiten. HOF zou dan kunnen fungeren als orgaan waar trekkingsgerechtigden op eigen initiatief terecht kunnen met een hulpvraag. Ieder trekkingsgebied kent z'n eigen hulpvraag, kortom: verbinden, maatwerk, collectief servicegericht.

Informele bijeenkomst raadscommissie AZ over het HOF

Op 14 november 2019 staat een informele bijeenkomst met de raadscommissie AZ gepland (vergelijkbaar met de evaluatie 2017). Voor deze bijeenkomst zijn naast de raadsleden, wethouder Hans Broekhuizen en ambtelijke ondersteuning, de volgende stakeholders uitgenodigd:

- Bestuursleden HOF;
- LTO;
- Ondernemersvereniging Bornego;
- Ondernemersvereniging De Knipe;
- HNI Jubbega Hoornsterzwaag;
- HOV/KHN;
- OKH;
- ONMKB (Oudehorne, Nieuwehorne, Mildam, Katlijk en Bontebok;
- VOAN Akkrum Nes);
- Vitaal Heerenveen.

Tijdens deze bijeenkomst kunnen alle partijen in een open setting met elkaar van gedachten wisselen en ervaringen delen over de rol en het functioneren van het HOF. De concept-evaluatiememo sturen we ter voorbereiding van deze bijeenkomst aan de raadsleden en andere aanwezigen.

PM. **aan te vullen na 14 november 2019 met uitkomst/verslaglegging bijeenkomst (zie bijlage 4 PM).**

(voorlopige) Conclusie Evaluatie Heerenveen Ondernemersfonds 2019

PM. **Invullen na 14 november 2019**

Afronding van de evaluatie HOF 2019

De definitieve evaluatie, aangevuld met de uitkomsten van de informele bijeenkomst van 14 november a.s., zal via een raadsinformatiebrief t.k.n. worden aangeboden aan de gemeenteraad. Er hoeft namelijk geen formeel besluit te worden genomen over de continuering van het HOF. Het college stelt de (definitieve) evaluatie vast.

Het bestuur van het HOF en de trekkingsgerechtigden ontvangen na het collegebesluit ook een informerende brief over het de evaluatie van het HOF.

Planning vervolg besluitvormingstraject

Wanneer	Wat?
14 november 2019	Informele sessie met commissie AZ
Eind november	Definitieve evaluatie bespreken in PHO
Half december	Behandeling college
Na collegebesluit (voor openbaarmaking)	Versturen informerende raadsbrief evaluatie HOF
	Versturen informerende brief aan bestuur HOF
	Versturen informerende brief aan trekkingsgerechtigden

Bijlagen:

1. Raadsbesluit/amendement continuering HOF (2017);
2. Vragenlijst Evaluatie Heerenveen Ondernemers Fonds (2019);
3. Aanvullende memo over Retributieregeling (2019);
4. **PM: Beknopt verslag informele bijeenkomst, raadscommissie AZ d.d. 14 november a.s.**